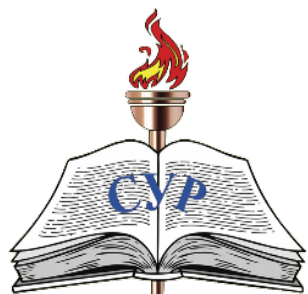

Засуджуємо звірства російської федерації над мирним українським народом!

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXXIII-й РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 23-24/ ГРУДЕНЬ 2023 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

Дорогі українці!

Ось і добігають останні дні цього року в клепсидрі часу! 2024-й незабаром відкриє свої перші сторінки, білі, невідомі... Минаючий рік був сповнений випробувань, він навчив нас підтримувати одне одного у складні часи та зробив нас сильнішими, більш готовими протистояти всьому, що нас чекає за горизонтом.

Відчувши невимому жорстокість війни в Україні, ми вкотре довели, що завдяки нашій єдності, співпраці та солідарності можемо подолати і цей складний період. Тому в ці особливі моменти я хочу подякувати всім тим, хто був поруч з нами. Ми разом стали на захист наших європейських цінностей та

сприяли збереженню єдності. Тільки солідарність і співпраця можуть подолати ворожечу. Коли часи здаються похмурими, ми маємо з піднятою головою дивитися в майбутнє з надією!

Аналізуючи наші досягнення протягом минаючого року, констатуємо, що Союз українців Румунії досягнув неабиякого прогресу на всіх рівнях. Це показали і результати останнього Перепису населення та житла, які ще раз підтверджують важливість української громади в Румунії – українці й надалі є третьою за чисельністю національною меншиною Румунії. І запевняю вас, що Союз українців Румунії залишатиметься справжньою опорою для членів нашої громади, зосередить

свої зусилля на консолідації традиційної культурної спадщини української меншини Румунії і продовжить служити мостом між Румунією та Україною, щоб забезпечити як цілісність і солідарність української громади, так і її процвітання.

Народження Ісуса завжди є нагодою безмежної радості для всіх християн у всьому світі. Будьмо добрішими у цей святковий час та дивімося з упевненістю вперед, знаючи, що з вірою в серці наша дорога завжди буде успішною особливими досягненнями!

Щиро бажаю, щоб радість цих свят супроводжувала вас увесь наступний рік!

Щасливого Різдва та благословенного Нового року!

Голова Союзу українців Румунії, депутат
Микола-Мирослав ПЕТРЕЦЬКИЙ

Румунія підтримує курс України на повноправне членство у НАТО

Міністерка закордонних справ Лумініца Одобеску в середу, 29 листопада, висловила підтримку Румунії у просуванні України на шляху євроатлантичної інтеграції, згідно з рішенням Бухарестського саміту НАТО 2008 року. Вона також озвучила зацікавленість офіційного Бухареста в тому, щоб ювілейний саміт НАТО у Вашингтоні наступного року став кроком вперед у відносинах Києва з Північноатлантичним альянсом. Про це повідомляє МЗС Румунії.

Глава румунської дипломатії взяла участь у засіданні Ради Україна-НАТО на рівні міністрів закордонних справ країн Альянсу, яке відбулося у Бельгії, Брюсселі.

У своєму виступі міністерка підтвердила румунську підтримку незалежності, суверенітету і територіальної цілісності України в межах міжнародно визнаних кордонів, а також суверенне право України самостійно визначати свою зовнішню політику і політику безпеки. Вона найрішучішим чином засудила неспровоковане і невинуватене військове вторгнення Росії в Україну, наголосивши, що це є грубим порушенням міжнародного права.

Лумініца Одобеску також наголосила на важливості посилення політичної та практичної підтримки України з метою зміцнення стійкості українських інституцій. У цьому контексті вона нагадала про багатовимірну та всебічну підтримку України з боку Румунії та про намір продовжувати цю підтримку стільки, скільки це буде необхідно.

Василь КАПТАРУ

90-ті роковини Голодомору 1932-1933 років

У суботу, 25 листопада, українці по всьому світу вшанували 90-ті роковини великого штучного голоду 1932-1933 років – Голодомору, навмисно спровокованого радянським режимом на чолі з Йосипом Сталіним.

Голодомор залишається однією з найтемніших і найтрагічніших сторінок в історії українського народу. Він став кульмінацією політики винищення, переважно українців, яку проводив сталінський режим що призвела до загибелі мільйонів громадян.

У цей день Союз українців Румунії висловив глибоку солідарність з Україною, яка стикається з новими викликами і новими серйозними загрозами своєму існуванню, як держави і нації, знову з боку Москви.

Путінський режим, як і сталінський, розв'язавши неспровоковану і несправедливу війну проти України, запустив нову хвилю терору, очевидною метою якого є припинення існування українського народу, ліквідація України як суверенної держави.

У ці драматичні моменти ми усвідомлюємо, наскільки важливими є мир і мирне співіснування – найважливіші цінності людства.

Путін оголосив війну не лише Україні, а й демократичним цінностям, таким як повага до людської гідності, свобода, рівність, ідентичність, толерантність, дотримання прав людини, а також фундаментальним принципам, що лежать в основі Конвенції ООН.

Протягом майже двох років українці борються не тільки свою країну, а й ці фундаментальні цінності та принципи, які Румунія поділяє разом з усім цивілізованим світом.

Збережемо пам'ять! Збережемо правду!

Румунія рішуче допомагає Україні із експортом зерна

Прем'єр-міністр Румунії Марчел Чолаку заявив у суботу, 25 листопада, що Румунія взяла на себе надзвичайно важливу роль у забезпеченні транзиту українського зерна на міжнародні ринки і працює над збільшенням транспортних потужностей. Цю заяву він зробив під час виступу по відеозв'язку на другому Міжнародному саміті «Зерно з України», який відбувся у Києві.

«Румунія взяла на себе важливу роль у забезпеченні транзиту українського зерна на міжнародні ринки, у результаті чого понад 60% всього цього експорту було здійснено через транспортні шляхи нашої країни. У найближчий період планується збільшення транспортних потужностей за безпосередньої підтримки міжнародних партнерів та Європейського Союзу», – сказав Марчел Чолаку.

Згідно із заявою уряду, прем'єр-міністр підкреслив ключову роль Румунії у сприянні експорту українського зерна через шляхи со-

лідарності, створені на рівні ЄС. Він також підтвердив солідарність Румунії з Україною та привітав свого українського колегу Дениса Шмигала із чудовим рівнем співпраці, спрямованої на розширення наземного, залізничного, річкового та морського сполучення між двома країнами.

Глава румунської держави найрішучішим чином засудив незаконні та невинуватені дії

Росії в Україні, які він назвав військовими злочинами. Він також засудив атаки Росії на українські дунайські порти, поблизу кордону з Румунією, які виводять з ладу інфраструктуру, необхідну для доставки зерна на міжнародні ринки», – йдеться у документі.

У рамках другого міжнародного саміту з глобальної продовольчої безпеки було наголошено на важливості гуманітарної програми «Зерно з України», ініційованої у 2022 році президентом Володимиром Зеленським. Учасники саміту обговорили співпрацю в питанні зберігання зерна і транспортування сільськогосподарської продукції до країн-одержувачів. Також йшлося про активізацію залучення міжнародних партнерів до ініціативи «Зерно з України», розширення переліку країн – отримувачів продовольчої допомоги. Крім того, порушувалося питання координації дій з метою посилення тиску на РФ для припинення продовольчої блокади з її боку.

Василь КАПТАРУ

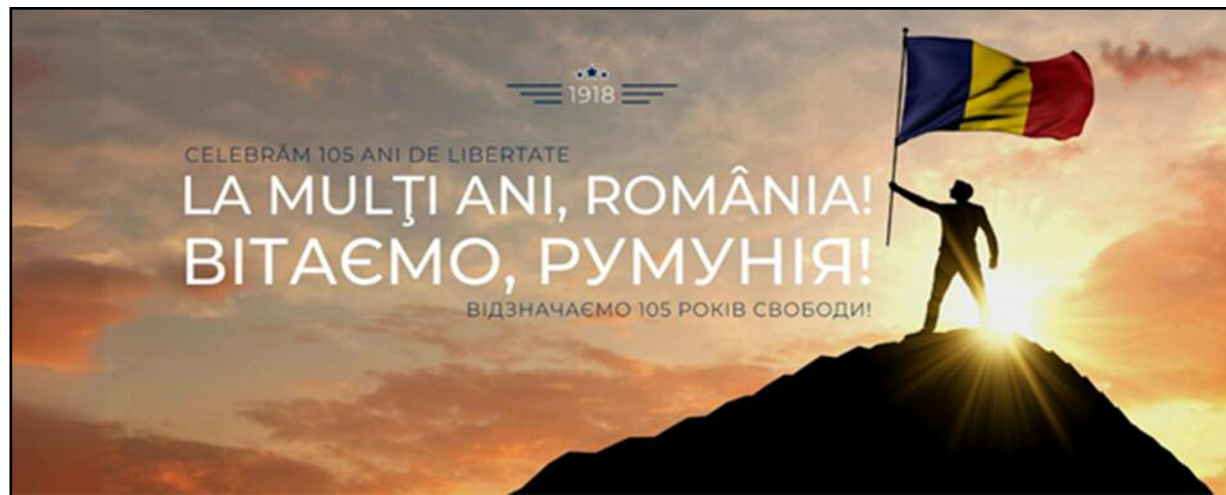
З діяльності голови СУР, депутата Миколи-Мирослава ПЕТРЕЦЬКОГО

Привітання голови СУР Миколи-Мирослава Петрецького з нагоди Національного дня Румунії

1 грудня є святковим днем для всіх громадян Румунії, незалежно від національності, віросповідання, соціального статусу чи переконань. Це також нагода вшанувати пам'ять наших предків, які 105 років тому продемонстрували силу єдності для досягнення ідеалу. Це найкращий доказ того, що тільки разом, завдяки толерантності, взаємопізнанню та взаємоповазі можна досягти поставлених цілей і долати будь-які перешкоди!

Велике Об'єднання 1918 року було досягнуте в результаті вільного волевиявлення всього населення, незалежно від національної приналежності, що мешкало на територіях, які об'єдналися з Румунією, а сьогодні наша країна є прикладом міжнародних відносин, заснованих на повазі до культурної та мовної самобутності кожної меншини.

Сьогодні, більше, ніж коли-небудь, ми повинні продемонструвати єдність навколо

фундаментальних цінностей у суспільстві, що характеризується плюралізмом, недискримінацією, толерантністю, справедливістю та солідарністю. Ці цінності знову опинилися під загрозою через популістські, екстремістські та ксенофобські прояви в контексті численних криз, що потрясли весь регіон, а також в умовах війни поблизу наших кордонів.

Тільки разом, об'єднані навколо наших національних та європейських цінностей, навколо основних демократичних цінностей, які поділяє весь цивілізований світ, ми зможемо досягти успіху в побудові сильної та шанованої в Європі та світі Румунії.

Зі святом тебе, Румунія!

Зі святом вас, дорогі румуни!

Гості із Закарпаття на Національному святі Румунії

Депутати Закарпатської обласної ради взяли участь у відзначенні Дня Румунії у Солотвині та Бухаресті. Так на запрошення Союзу українців Румунії (СУР) у Бухаресті урочистості з нагоди національного свята відвідали депутатка і керуюча справами облради Мирослава Ливч та її колега, ректорка Академії мистецтв, депутатка облради Наталія Шетеля. А заступник голови облради Василь Дем'янчук привітав румунських сусідів у «столиці» румунів на Закарпатті – селищі Солотвино.

Мирослава Ливч та Наталія Шетеля у ході урочистостей висловили подяку СУР та народу Румунії, які з перших днів і до сьогодні підтримують Україну в її боротьбі за незалежність та показують на своєму історичному прикладі, як можна вибороти свободу, зміцнити економіку, правильно налаштувати політику і збудувати міцну незалежну державу.

Також з нагоди свята Мирослава Ливч зачитала вітальну адресу голови Закарпатської облради Романа Сарайя керівнику СУР, депутату румунського парламенту Миколі-Мирославу Петрецькому.

Паралельно на Закарпатті, у Солотвині, разом із Надзвичайним і Повноважним Послом Румунії в Україні Александром Віктором Мікулою та Консулом Румунії в Солотвині Флоріном Граціаном Пирву від імені депутатського корпусу вітання представникам румунської нацменшини переказував заступник голови облради Василь Дем'янчук.

«З початку війни Румунія прихистила понад 750 тисяч українців, а українсько-румунський кордон перетнуло майже 1,5 мільйона земляків. Наші громадяни у Румунії користуються соціальною та медичною допомогою, освітніми послугами тощо. Щиро дякуємо вам за цю допомогу, співчуття і підтримку. Румунія разом із нами до Перемоги!», – звернувся до присутніх заступник голови облради.

Філії СУР відзначили Національний день Румунії

Українська громада Румунії відсвяткувала Національний день Румунії. Усі філії організували урочистості, присвячені цьому важливому для румунського народу дню. У заходах взяли участь місцеві чиновники, члени та видатні представники української громади, високопосадовці, а також переселенці з України.

Виступи, виголошені з цієї нагоди, були зосереджені на двох основних темах: місце і роль національних меншин до і після 1 грудня 1918 року, а також постійна підтримка та заходи, вжиті для інтеграції українських біженців в румунське суспільство.

У програмі заходів були концерти румунської та української народної музики і танців, а також читання віршів з творчості румунських та українських поетів.

Національний день Румунії - це свято демократії, наших фундаментальних прав і свобод. Єдність, мир, толерантність і злагода - це атрибути, які повинні характеризувати всіх нас, а наші серця, незалежно від національної приналежності, б'ються в унісон у Національний день Румунії.

З діяльності голови СУР, депутата Миколи-Мирослава ПЕТРЕЦЬКОГО

Деякі проблеми української освіти

Вивчення рідної мови дітьми представників національних меншин, фундаментальне право, гарантоване Конституцією Румунії, як складова навчання рідною мовою, не може здійснюватися належним чином через новий Порядок зарахування дітей до закладів державної передвищої освіти на 2024-2025 навчальний рік.

На цю ситуацію, яка грубо суперечить положенням Закону «Про передвищу освіту» №198/2023, депутат Микола-Мирослав Петрецький офіційно привернув увагу Міністерки освіти Ліджії Деки.

У частині 4 статті 233 Закону №198/2023 «Про передвищу освіту» чітко зазначено, що «навчання рідною мовою» або «вивчення рідної мови» можливе також у випадках, коли кількість учнів, які належать до національної меншини, є меншою або, навпаки, є більшою.

Однак у Порядку, в частині про визначення кількості учнів та охоплення дітей дошкільного та шкільного віку навчальними закладами у 2024-2025 навчальному році, зі статті про національні меншини було виключено формулювання «вивчення рідної мови».

Таким чином депутат привернув увагу міністерки освіти на те, що згідно з чинною формою Порядку, класи учнів, які вивчають рідну мову, не можуть функціонувати, відповідно до положень Закону «Про передвищу освіту», якщо кількість учнів у класі (наповнюваність класу) є меншою або більшою ніж передбачено чинним законодавством. Вилучення словосполучення «вивчення рідної мови» безпосередньо впливає на освіту рідною мовою, а також суперечить органічному закону, прийнятому Парламентом Румунії та опублікованому в Офіційному віснику 5 липня 2023 року.

Чому було вилучено словосполучення «вивчення рідної мови» з Порядку, які заходи будуть вжиті та в який строк для виправлення цієї помилки – на ці питання Микола-Мирослав Петрецький чекає відповіді від міністерки освіти Ліджії Деки.

Проект закону, що зобов'язує водіїв пропускати автомобілі швидкої допомоги

У надзвичайних ситуаціях, коли державні служби повинні діяти терміново, кожна хвилина є важливою і може стати вирішальною у порятунку або втраті життя. Усі усвідомлюють, що час прибуття швидкої допомоги на виклик залежить від багатьох факторів: від швидкості роботи персоналу та стану автомобіля до заторів на дорогах.

Саме тому депутат Микола-Мирослав Петрецький вніс законодавчу ініціативу про доповнення частини (1) статті 37 Термінової постанови уряду про надзвичайні ситуації № 195/2002, яка зобов'язує учасників дорожнього руху зупинитися біля правого краю проїзної частини (на правому узбіччі) при проїзді автомобілів швидкої медичної допомоги з увімкненим проблісковим маячком синього та червоного кольорів, відповідно червоного кольору, і спеціального звукового сигналу, так само як у випадку автомобілів поліції та пожежно-рятувальної служби.

«Я переконаний, що прийняття цієї поправки дозволить скоротити час прибуття швидкої допомоги до місця виклику, що дасть змогу ефективно діяти навіть в умовах інтенсивного дорожнього руху і таким чином буде врятовано більше людських життів», – наголосив Микола-Мирослав Петрецький.

Законопроект про внесення змін до закону «Про земельний фонд»

Нещодавно Микола-Мирослав Петрецький вніс до Палати депутатів законопроект про внесення змін і доповнень до Закону №18/1991 «Про земельний фонд», в якому запропонував продовжити ще на шість місяців термін, протягом якого власники землі або їхні спадкоємці, які не вступали до колективного сільського господарства, не передали або в яких не були вилучені земельні ділянки з приватної у державну власність за актом передачі права власності, можуть подати заяву на отримання правостановлюючого документа.

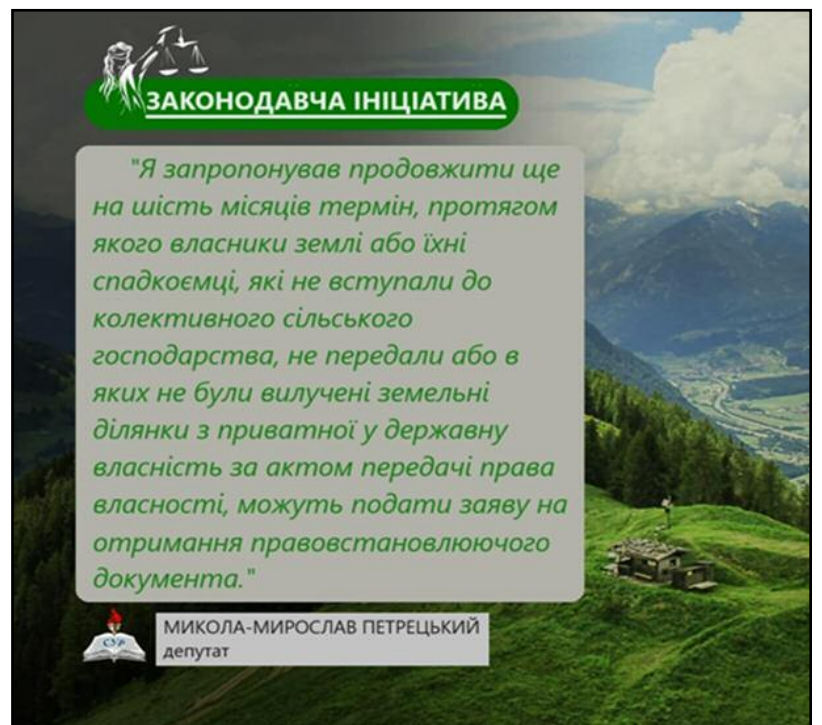
У пояснювальній записці депутат зазначив, що навесні цього року Парламент Румунії прийняв Закон №123 від 15 травня 2023 року про внесення змін і доповнень до Закону «Про земельний фонд», що надав можливість власникам земельних ділянок або їхнім спадкоємцям, які не вступали до колективного сільського господарства, не передали або в яких не були вилучені

земельні ділянки з приватної у державну власність на підставі акту про передачу права власності, подати, за певних умов, заяву про видачу правостановлюючого документа, маючи в розпорядженні шість місяців з моменту набуття чинності закону для подання необхідних документів до мерії населеного пункту, в якому знаходиться земельна ділянка.

Цей шестимісячний термін подання документів сплив 18 листопада цього року, але через велику кількість поданих заяв, бюрократію та складну процедуру отримання правостановлюючих документів, багато громадян не встигли подати необхідні документи і, зрештою, залиши-

лися без свідоцтва, що підтверджує їхнє право власності на землю, яка підпадає під дію Закону №123/2023.

З огляду на це, Микола-Мирослав Петрецький вважав за доцільне ініціювати внесення змін до законодавства, аби продовжити цей термін ще на шість місяців.

«Сватання на Гончарівці» було зіграно на сцені Театру румунських драматургів у Бухаресті

21 листопада 2023 року на сцені бухарестського Театру румунських драматургів відбулася прем'єра румунською мовою вистави «Сватання на Гончарівці», за мотивами п'єси українського прозаїка, драматурга та культурно-громадського діяча Григорія Квітки-Основ'яненка у постановці режисера Василя Томи. До складу аматорської трупи увійшли талановиті актори: Йоан Гросу, Ралука Жугенару, Клаудія Морошану, Штефан Опряну, Едуард Карлан, Венерус Константін Попа та драматург Михайло Трайста. Вистава мала шалений успіх, а по її закінченню

глядачі подякували акторам за театральне дійство гучними оплесками та квітами.

Переклад та адаптацію знаменитої п'єси Квітки Основ'яненка на румунську мову здійснив Михайло Трайста, український письменник, прозаїк та поет в Румунії, перекладач, автор понад тридцяти художніх книг, голова Бухарестської філії Союзу українців Румунії.

Це соціально-побутова

комедія, перша редакція якої була видана у 1836 році, а дія відбувається під Харковом у селі Гончарівка. Одарка Шкурат (Ралука Жугенару) свариться зі своїм чоловіком Прокопом (Йоан Гросу), через те, що той пиячить. Згодом до них заходить Кандзюба (Венерус Константін Попа) з пропозицією посватати їхню єдину доньку Улянку (Клаудія Морошану) за свого

Прем'єра румунською мовою вистави «Сватання на Гончарівці»: (зліва на право) Йоан Гросу, Ралука Жугенару, Михайло Трайста, Едуард Карлан, Венерус Константін Попа, Клаудія Морошану і Штефан Опряну.

сина Стецька (Едуард Карлан). Одарка зі своїм чоловіком спершу не погоджуються, адже Стецько був не дуже розумним, проте згадавши що хлопець має великі статки, батьки дівчини дають згоду. Однак Улянка не хоче йти заміж за Стецька, бо кохає кріпака Олексія (Штефан Опряну). Останній зрозумів, що його кохану хочуть силою видати заміж за дурня Стецька і, за допомогою хитрощів дядька Скорика (Михайло Трайста) та Тимуша (Венерус Константін Попа) одружується з Улянкою, одержуючи рушник, а Стецько залишається з гарбузом.

Роман ПЕТРАШУК
Фото автора

ДУХОВНА ПОЖИВА

РІЗДВЯНИЙ ПІСТ

Двом великим християнським святам передують пости. Перед Воскресінням Ісуса християни тримають семижневий Великий піст, а перед Різдвом Господнім він триває 40 днів і необхідний, щоб очистити душу й тіло перед тасмницею Народження Христового. Наша Церква встановила ці благодатні дні посту, аби вірний християнин дбав і про власну душу для прийняття Ісуса.

Ще з першого дня Різдвяного посту ми бачимо як великі міста країни готуються до Різдва зі святковими вогниками та гарними ялинками. Організують різні ярмарки, на яких люди продають і купують всілякі речі, можуть їсти та пити смачні страви. Кожен намагається купити подарунки своїм близьким та робить великі плани як найкраще відсвяткувати Різдво. І в цьому немає нічого поганого. Немає нічого поганого в бажанні дарувати, зустрічатися, радуватися гарному освітленню або іншим речам. Але погано, коли ми робимо лише це.

Сину Божому неприємно, коли ми думаємо як той нерозумний багатій із Євангелії, котрий говорив до власної душі: «Споживай собі, їж, пий і веселися!» (Лк.12,19). Наші душі не можна кормити їжею, якою ми кормимо наше тіло. Душа кормиться через піст,

вона кормиться молитвою та веселиться Божественними Службами, очищається сповіддю та Святим Причастям.

Християни, які таким чином дбають про свою душу в пості, мають повну радість на

Різдво, бо вони підготували всю свою істоту до прийняття Божого Сина. Мати Божа молилася 12 років у Храмі, а потім прийняла вістку від Ангела, що народить Ісуса. Те саме маємо робити і ми сьогодні: брати участь у церковних богослужіннях упродовж всього посту, аби прийняти і зрозуміти тайну Божу на землі через яку Син Божий прийняв людське тіло, щоб наблизитися до кожного з нас.

У нашій рушанській парафії, православні українці кожної неділі та на свята приходять до храму, щоби очистити свою душу та належним чином підготувати себе до Різдва. У кожен п'ятницю посту вранці звершується Свята Літургія, а після обіду, з 15-ої години, люди сходяться, щоб помолитися: Параклис до Пресвятої Богородиці, Акафіст до Господа нашого Ісуса Христа, святе Маслосвяття, і наприкінці слухають катехизу, вертаючись до своїх домівок сповнені Духом Божим та духовної радості.

Повною наша радість на Різдво буде лише для тих, хто готує себе і душевно протягом 40 днів Різдвяного посту в Божому Храмі.

отець Іван ЮРЧА

До 115-річчя видатного представника
Косівської школи художнього різьблення

Василь Кабин: із когорти корифеїв

Гуцульське мистецтво різьблення на дереві славиться іменами видатних майстрів, які своєю творчістю вписали яскраві сторінки в його історію. Василь Кабин (8.10.1908-21.11.1992) – один із тих, хто впродовж бага-тьох десятиліть талановито трудився на цій ниві й залишив у спадок наступним поколінням багаті скарби рукотворних художніх див, які не втраять своєї естетичної цінності доти, доки людям буде потрібна краса у житті.

Василь Кабин народився в м. Косові тодішньої Станіславської, а тепер Івано-Франківської області. Після закінчення шестикласної школи вступив на навчання (1922-1927) до приватної художньо-промислової школи відомого педагога і мистця Василя Девдюка. Був чи не найкращим учнем вимогливого, високопрофесійного й талановитого вчителя, досконало опанував техніками різьблення, інкрустації різними матеріалами, випалюванням, а також столярним і токарним ремеслом. Після завершення курсу фахового навчання ще три роки працював челядником (помічником) В.Г.Девдюка. Отримавши офіційний документ про закінчення школи, дістав право відкрити власну майстерню з підготовки різьбярів, чим він і скористався у 1928-му році.

До 1939-го року його школу закінчило чимало молодих хлопців. Учнями В.І. Кабина були відомі косівські різьбярі Гавриш В.В., Балагурак Д.В., Баранюк Т.Т., Кабин М.А., Кошак М.В., Матійчак В.М., Тимків Ф.М., Фокшей П.П., Юсипчук М., Пасічняк М., Мамчук М.

Василь Кабин – умілий організатор професійної діяльності народних майстрів: у 1934-му за його активної участі було засновано різьбярський кооператив із 50 чоловік, який працював до приходу радянської влади в 1939-му році. Кооператив відіграв вагомий роль не лише в біографії його членів, а й у підвищенні якості

художнього дереворізблення, формуванні сталих стильових особливостей Косівської різьбярської школи.

Майстер В.Кабин був активним учасником громадського життя в Косові, засновником спортивного товариства «Бескид», членом національно-культурного товариства «Просвіта», просвітянського хору та драматичного гуртка.

У 30-х рр. XX ст. брав активну участь у виставках народного мистецтва, що відбувалися в Жаб'ї, Варшаві, Львові, Кракові (1936), Закопаному (1939), відзначений грамотами організаторів виставок у Жаб'ї та Варшаві.

Уже в радянський час (1940-ий, 1944-ий рр.) він стає співзасновником артіль «Гуцульщина», членом правління, у різні роки – головою, завідувачем виробництва, начальником і майстром цеху.

Його, як на теперішній лад, можна було б назвати «кризовим менеджером», бо як тільки на виробництві ставалися збої – В.Кабина в терміновому порядку призначали керівником і він швидко налагоджував постачання матеріалами, якість і збут продукції, ліквідовував заборгованість із заробітної платні. Коли артіль входила в нормальний режим, починала давати прибуток, тоді партійне керівництво знаходило привід, щоб його з посади зняти (хоч основна причина – відмова В.І.Кабина від вступу в КППС, а отже – нелояльність до радянської влади).

Як тільки на «Гуцульщині» в черговий раз починалися проблеми, В.І.Кабина знову призначали на керівну посаду. І так 18 років.

Одночасно з виробничою діяльністю В.І. Кабин не переставав працювати творчо. Він презентував свій доробок на найпрестижніших міжнародних, всесоюзних (за часів СРСР) та республіканських виставках, де його твори завжди викликали зацікавлення відвідувачів та високі оцінки організаторів і мистецтвознавців. Провів персональні виставки в Коломиї (Івано-Франківська обл.) у 1978-му, 1983-му роках, в Косові – 1980-му році. Посмертна виставка відбулася в Косові 2009-го року, до 100-річчя мистця.

(Далі буде)

Аделя ГРИГОРУК,

письменниця, членкиня НСПУ та НСЖУ,
заслужений працівник освіти України

– А ви знали, що... у меді є живі ферменти!
– А ви знали, що... у вулику від 10 до 80 000 бджіл?

– А ви знали, що... Мед містить речовину, що допомагає мозку людини краще функціонувати!

– А ви знали, що... мед – це єдина їжа у світі, яка сама може підтримувати людське життя!

– А ви знали, що... достатньо однієї чайної ложки меду, щоб підтримувати життя людини протягом 24 годин!

– А ви знали, що... Прополіс, зроблений бджолами, найсильніший природний антибіотик!

– А ви знали, що... щоб отримати 1 грам бджолоїної отрути, вам потрібні жала більше 10 000 бджіл.

– А ви знали, що... мед не має терміну придатності!

– А ви знали, що... мед був першим у світі товаром... як водяний знак.

– А ви знали, що... щоб отримати 1 кілограм меду потрібен нектар з більш ніж 1 000 000 квітів...

– А ви знали, що... На першій у світі монеті намальована бджола!

– А ви знали, що... мед вживають з сотами...

– А ви знали, що... бджолиний мед – найздоровіша їжа у світі!

– А ви знали, що... Пилок може мати більше 1500 кольорів та відтінків.

– А ви знали, що... бджола може літати зі швидкістю більше 60 км/год.

– А ви знали, що... тіла великих імператорів світу закопували в золотих трунах, а потім фарбували медом, щоб вони не гнили...

– А ви знали, що... бджоли – єдині із комах, які виробляють їжу для людей!

– А ви знали, що... Назва "Медовий Місяць" походить від того, що молоді пари після шлюбу вживали мед і гідромель для плодovitості...

– А ви знали, що... бджолина мати (королева) продукує вдвічі більшу вагу своїх яєць за власну вагу протягом одного дня!

– А ви знали, що бджоли махають крилами більше 11 000 разів на хвилину...

– А ви знали, що... Мед має єдиний і неповторний свій смак...

– А ви знали, що... найкращий мед для жінок – малиновий мед.

Бджола живе менше 40 днів, відвідує мінімум 1000 квітів і виробляє менше чайної ложки меду, але для неї це все її життя.

Та не вистачить нам часу, аби оповідати, браття, про цих маленьких працівниць, котрі на своїх крильцях підтримують людський рід.

Михайло ЯКИМЧУК

КОРИСТЬ МЕДУ

Румунія і надалі підтримуватиме Україну

Президент Румунії Клаус Йоганніс 26-27 жовтня взяв участь у засіданні Європейської Ради та розширеному саміті, який пройшов у Брюсселі. Серед основних тем порядку денного осіннього саміту лідерів ЄС була ситуація в Україні, зокрема з точки зору оборонної та військової підтримки, безпекових домовленостей, фінансової допомоги, санкцій, продовження міжнародних зусиль з притягнення Росії до відповідальності, а також зусиль з підтримки просування європейського курсу Української держави.

На брифінгу для преси перед засіданням Ради, Клаус Йоганніс наголосив на необхідності солідарності з Україною, подальшої підтримки і збереження уваги до України, тому що останнім часом, після атак на Ізраїль, увага світу більше прикута до Середнього Сходу. «Ми маємо прикладно розглядати ситуацію і розуміти, що Україна поруч з нами, це країна, яка стане частиною Європейського Союзу і ми повинні й надалі дуже рішуче її підтримувати», – сказав президент Румунії.

У Брюсселі Клаус Йоганніс наполягав на тому, що всеосяжна увага та підтримка України має залишатися пріоритетом стільки часу, скільки це буде необхідно. Президент Румунії закликав до збереження єдності та солідарності Європейського Союзу довкола українського питання, що має бути доведено та постійно підтверджено конкретними діями. Глава Румунської держави також висловив підтримку ухваленню всеосяжного пакету безпекових зобов'язань для України. Він закликав до продовження санкційної політики проти Росії, а також до визначення правових рішень щодо використання заморожених активів Росії у процесі відбудови України.

Президент також представив всебічну допомогу Румунії Україні від початку війни, а також послідовність двостороннього діалогу останнім часом, наголосивши, що конструктивний підхід Бухареста сприяв транзиту українського зерна через Румунію в рамках «шляхів солідарності».

Клаус Йоганніс також зазначив, що і Україна, і Республіка Молдова повинні продовжити свій європейський шлях, підтвердивши чітке очікування, що стратегічне рішення про початок переговорів про вступ

до ЄС з обома країнами буде сформульовано до кінця року. Він наголосив і на важливості забезпечення безпеки та стабільності всього Чорноморського регіону, включаючи Республіку Молдова, яка стикається з численними тисками з боку Росії.

І прем'єр-міністр Румунії Марчел Чолаку заявив у четвер, 26 жовтня, у Брюсселі, що допомога, яку Румунія надала Україні, мала переважно економічний характер, а також стосувалася сприяння транзиту української агропродукції. Він додав, що Румунія продовжить надавати Україні допомогу й у військовій сфері. «Румунія завжди мала чіткий внесок і допомагала Україні. Ця допомога була всеосяжною. Допомога, яку ми надали

Україні, була переважно економічного характеру, а також в плані сприяння транзиту зерна з України і вона продовжиться. Ми нещодавно провели спільне засідання урядів Румунії та України в Києві і чітко погодили процедуру транзиту, а також можливого експорту зерна до Румунії, в обмежених обсягах, через систему ліцензування, схвалену і прийняту також Єврокомісією. Крім цього й у військовому вимірі буде подальша допомога від Румунії», – зазначив глава румунського уряду.

З іншого боку, в інтерв'ю Румунському радіо і директор Центру запобігання конфліктам та раннього попередження Юліан Кіфу говорив про необхідність об'єднання зусиль з тим, щоб Україна залишалася у центрі світової уваги. «Дійсно, цьому потрібно приділити особливу увагу, тому що в інформаційній війні також використовується й так-званий «синдром давнішої війни». Ми практично забуваємо про Україну. Але тут, у Румунії, ми тим більше не маємо права це робити. Усі випуски новин переповнені новинами про ситуацію в Ізраїлі, про ХАМАС, про інші проблеми, і майже зникає інформація про Україну» – сказав оглядач. Юліан Кіфу підкреслив, що «не можна забувати, що нас найбільше цікавить все ж таки Україна, військова агресія Росії проти України, і саме ця тема має залишатися на першому місці нашого порядку денного, це питання ми повинні просувати і тримати на першому плані на світовому порядку денному, тому що баланс сил і тип війни є різним».

Тим часом у Румунії був створений Центр підготовки пілотів для F-16, а перші літаки, які Нідерланди поставили в його розпорядження для підготовки румунських та українських пілотів вже прибули на авіабазу Фетешть. Під час свого візиту до Бухареста Володимир Зеленський повідомив, що домовився з Клаусом Йоганнісом про включення українських пілотів до першої хвилі навчання.

Василь КАПТАРУ
Всесвітня служба Радіо Румунія

ПРЕЗЕНТАЦІЯ КНИГИ!

У межах VI-го Королівського Колоквіуму на тему «Конституції та політичні режими в Румунії, 1923–2023 рр.», який пройшов нещодавно у Бухаресті відбулася презентація книги «Війна в Україні – регіональний конфлікт з глобальними наслідками», виданої під редакцією професора Соріна Боканчі.

Захід відбувся під високим патронатом Його Високості принца-консорта Рад у столичному палаці Філіпеску-Чесіану.

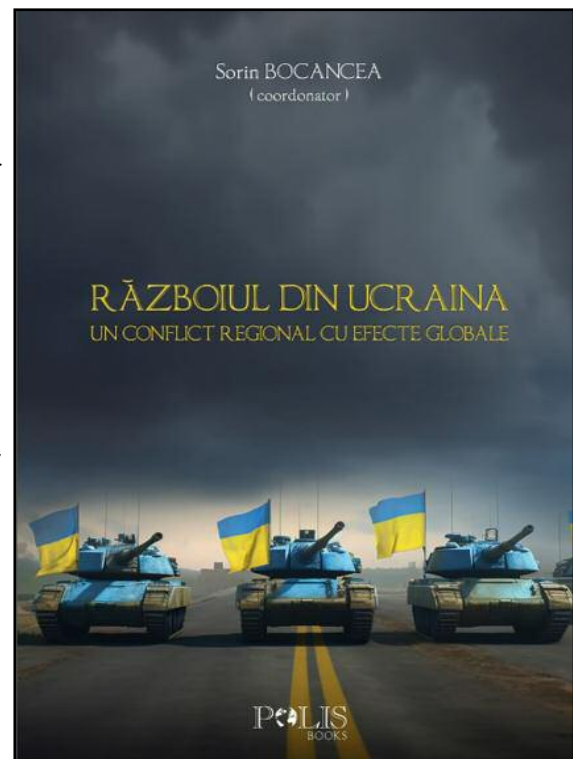
Головний редактор збірника, ректор Ясського університету ім. Петра Андрея Сорін Боканча наголосив на важливості цієї книги у нинішньому надзвичайно складному геополітичному контексті.

700-сторінковий збірник є надзвичайно цінним джерелом інформації і розглядає ситуацію в Україні з різних точок зору.

Книга присвячена дуже актуальній темі – війні в Україні та об'єднує 40 статей фахівців у галузі історії, політології, військових досліджень, міжнародних відносин, права, економіки, журналістики та комунікації.

Від Союзу українців Румунії на презентації були присутні Тереза Шендрою, секретар СУР, та Штефанія Петряну, редактор газети «Український вісник».

Електронний варіант книги можна завантажити безкоштовно на сайті: revistapolis.ro/polis-books.

185 річницю від народження Івана Нечуя-Левицького відсвяткували в Клузь-Напоці

У листопаді виповнилося 185 років з дня народження Івана Семановича Нечуя-Левицького (1838-1918) – класика нашої літератури, автора понад п'ятдесяти романів, повістей, оповідань, значної кількості науково-популярних нарисів, літературно-критичних статей, комедій та історичних драм. Цю подію 28 жовтня відсвяткувала українська громада міста Клузь-Напоки, в рамках заходу, організованого місцевою філією Союзу українців Румунії в співпраці з відділом української мови та літератури при кафедрі слов'янських мов філологічного факультету Клузького університету імені Бабеша-Бойоя.

Вступне слово голова Клузької філії СУР Іван Гербіл розпочав з ознайомлення присутніх з перебігом IX-го з'їзду Союзу українців Румунії, який нещодавно відбувся в Бухаресті і на якому було обрано нове керівництво організації. Після короткого переказу про учасників та гостей, про новообраних членів проводу він зачитав Резолюцію з'їзду. Вона містить «інформацію та думки, висловлені окремими делегатами» та заклик до покращання представництва та діяльності організації в її роботі серед української громади в цілому, а також до «покращання співробітництва між регіонами двох дружніх та сусідніх держав – Румунії та України», «розширення сфери своєї діяльності для інтеграції українських біженців у румунське суспільство» та «збереження єдності української меншини» тощо.

Повертаючись до теми заходу «185 років від народження письменника та перекладача Івана Нечуя-Левицького», доктор філологічних наук Іван Гербіл зупинився на головних моментах у біографії видатного письменника. Згадуючи про його досягнення на творчій ниві, він перерахував його важливі різножанрові твори серед яких найвідомішими є «Кайдашева сім'я» (1879) та «Микола Джеря» (1878). Ці повісті було перекладено на багато мов, в тому числі на румунську, а також було не раз стилізовано та екранізовано. Доповідач в кінці підкреслив: «Я не перебільшу якщо скажу, що ім'я Івана Нечуя-Левицького стоїть поряд з такими видатними іменами української літератури як Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка тощо.»

Наступну доповідь «Біографічний нарис Івана Нечуя-Левицького» румунською зачитала студентка першого курсу Тетяна Фірішак, в якій ще на початку було зазначено, що цей класик нашої літератури є «одним із найвидатніших представників реалістичного напрямку в українській літературі». Після хронологічного огляду літературних публікацій доповідачка згадала про новизну в тематиці, артистичних форм, стилістики та стилю цього митця. До того ж твори Нечуя-Левицького виділяються оригінальністю створених характерів, новизною мотивів та розмаїттям використаних художніх методів. «...Молодий письменник зробив вражаючий стрибок від оповідної манери (традиційної для української прози) до об'єктивно-епічної оповіді, відкривши нові можливості змалювання персонажів,

пейзажної характеристики, прийомів розкриття голосу автора тощо. Точність і реалістична вираженість характерів в його творах поєднується з поетизацією національних героїв і використанням виражальних прийомів, властивих українському фольклору (пісні, приказки, прислів'я, легенди, анекдоти)», – звернула увагу дівчина. Надалі вона зробила більш детальний аналіз двох його повістей – «Микола Джеря» та «Кайдашева сім'я». Не дивлячись на відмінності і особливості, ці твори об'єднує спільна для Нечуя-Левицького проблематика – труднощі українського села другої половини 19 століття. «...Своєю творчістю І. Нечуй-Левицький вніс українську літе-

ратуру до найкращих зразків європейської літератури», – підсумовуючи свій виступ, сказала студентка.

Вже на початку своєї презентації «Публіцистична діяльність І. Нечуя-Левицького» пані Міхаела Гербіл наголосила: «Іван Нечуй-Левицький не лише видатний письменник, він писав й публіцистичні розвідки, де змальовував колоніальну політику Росії щодо України». Робота доповідачки була сфокусована на історичному фоні створення, видання та значенні статті «Непотрібність Великоруської літератури для України і для слов'янщини» (1878). «У першій частині автор звертається до історії письменства княжої доби..., а далі здійснив екскурс в українську літературу, паралельно подаючи відомості з розвитку російської літератури», – розпочала свій аналіз викладачка. Вона зупинилася на детальному розгляді «трьох основних принципів, на яких має ґрунтуватися українська література: реальність, народність та національність» за Нечуєм-Левицьким. На завершення свого виступу пані Міхаела Гербіл наголосила на цікавому та актуальному висновку, до якого прийшов цей літературний критик і фольклорист: «автор доводить, що твори російських письменників абсолютно чужі, далекі і незрозумілі українцям та іншим слов'янам, що ті твори ні з морального, ні з естетичного погляду не можуть формувати позитивний ідеал в українській суспільності, не можуть замінити їм рідної літератури і рідної мови...».

Свій виступ пані доктор-лектор завершила презентацією перекладу на румунську мову відомої праці Нечуя-Левицького «Світогляд українського народу від давнини до сучасності» (1868). «У цьому творі автор виклав свої погляди на народну творчість... і вона вважається вагомим дослідженням в галузі української міфології», – зауважила доповідачка. «Це дуже корисна праця, особливо для тих наших студентів, які зовсім не знайомі з українською культурою або недостатньо обізнані про неї», – продовжила вона. Саме для викладацьких потреб пані Гербіл та її колега по кафедрі пані

Христина Сілагі взялися перекладати цю книгу, спочатку опрацьовуючи окремі її уривки та частини. Та за півтори року авторки здійснили переклад твору в повному обсязі і в 2019 році за фінансової підтримки Союзу українців Румунії ця книга під назвою «Conceptia despre lume a poporului ucrainean. Schiță de mitologie ucraineană (Світогляд українського народу. Нарис української міфології)» вийшла у світ. «Уважний читач у цьому творі знайде як розбіжності, так і подібності в міфологіях українців та румунів», – підкреслила Міхфела Гербіл.

Іншим твором Нечуя-Левицького, з яким місцеву публіку вже було ознайомлено, є його невмируща сатирично-гумористична «Кайдашева сім'я». «При Клузькій філії СУР діє театральний аматорський гурток «Жар-птиця».

(Продовження на 13 стор.)

Авторка і фото:
Ольга СЕНИШИН

160-річчя з дня народження української письменниці Ольги Кобилянської

Громада міста Гура Гуморулуй урочисто відзначила 27 листопада 160-ту річницю від дня народження відомої української письменниці Ольги Кобилянської. Подія була організована Сучавською філією Союзу українців Румунії у співпраці з мерією та місцевою радою міста Гура-Гуморулуй.

Захід розпочався з урочистої церемонії покладання вінків від голови СУР Миколи-Мирослава Петрецького, представників Сучавської філії СУР, мерії міста Гура-Гуморулуй та місцевої ради. Біля погруддя письменниці, розташованого у парку в центрі міста відбулася панахида, яку провів отець Микола Ніколайшен у співслужінні ще двох греко-католицьких священиків.

У Музеї народних звичаїв Буковини відбулася ювілейна виставка фотографій талано-

витого українця, інженера Яреми Онещука. У присутності фотографа 30 світлин, представлених на виставці, чуттєво проілюстрували пам'ятні події в рідному місті письменниці Ольги Кобилянської, пропону-

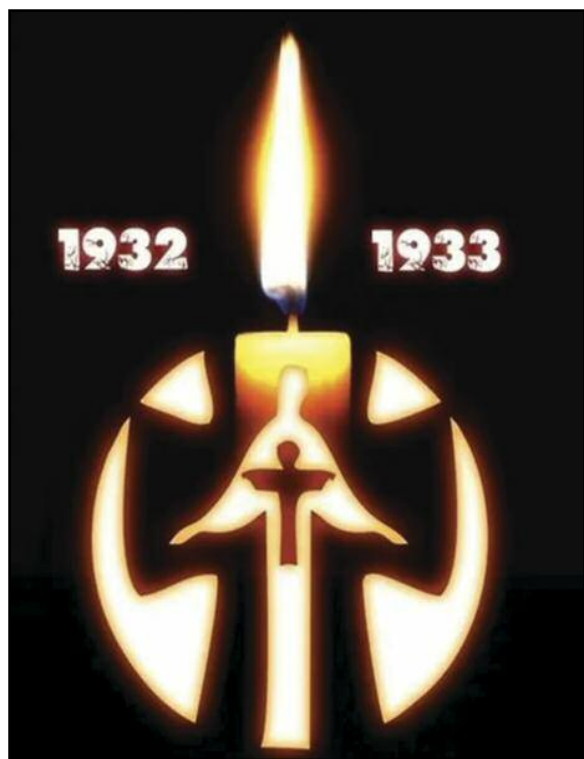
чи відвідувачам зазирнути в останні два десятиліття з моменту відкриття погруддя.

Мер міста Гура-Гуморулуй Маріус Йоан Урсачук висловив своє захоплення особистістю української письменниці, назвавши її сполучною ланкою між двома сусідніми народами, румунським та українським. Ілля Саучук, голова Сучавської філії СУР, привітав фотографа Ярему Онещука за його послідовність і талант у донесенні до громадськості історії вшанування Ольги Кобилянської в Гура-Гуморулуй.

У заході взяли участь учні, студенти кафедри української мови Факультету літератури та комунікаційних наук Сучавського університету «Штефан чел Маре» у супроводі доцента Анжели Робу, члени Повітового комітету СУР Нікуліна Клапон, Бриндуша Писларь, Овідіу Ткач, українські біженці, члени СУР та місцеві жителі.

Пам'ятні заходи до 90-х роковин Голодомору 1932 – 1933 рр.

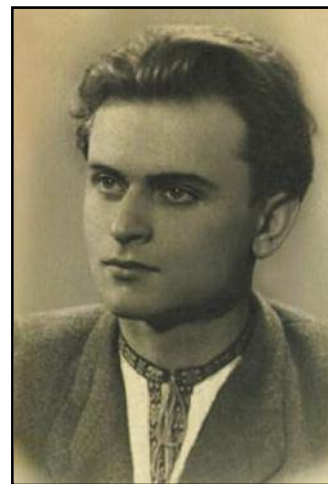
Усі філії Союзу українців Румунії організували в суботу, 25 листопада, пам'ятні заходи до 90-х роковин Голодомору 1932-1933 років, великого штучного голоду, спровокованого режимом на чолі з Йосипом Сталіним.

Український греко-католицький вікаріат Румунії, багато священиків українських громад разом з вірянами взяли участь у цих пам'ятних заходах. Священики відправили панахиди за жертвами геноциду українців та помолитися за упокій душ мільйонів людей, які втратили життя під час Голодомору.

Окрім богослужінь, заходи включали в себе багато урочистих подій. Представники Союзу та видатні постаті громади виступили з промовами та розповіли про один з найтрагічніших епізодів в історії українського народу.

Дмитро ПАВЛИЧКО

Народе мій, дитино ясночоло...

Народе мій, дитино ясночоло,
Живи й орудуй мовами всіма,
Бо кожна мова – твого духу школа,
Твої правди – золота сурма.
Вклякни перед зорею світовою,
Що пломеніє наче сонця креш,
Та не молися мовою чужою,
Бо, на колінах стоячи, умреш...

«Нова пошта» відкрила друге відділення в Румунії

Українська компанія «с» відкрила ще одне відділення Nova Post у місті Брашов (Румунія). Це вже друге відділення в країні, а до кінця року в планах відкриття ще у Констанці.

Про це йдеться у повідомленні компанії.

Відділення працює щодня за адресою: м. Брашов, str. Brândușelor 72.

Клієнти можуть отримувати та відправляти документи, посилки до 30 кг в Україну та у Р. Молдова. Термін доставки в Україну від 5 днів, в Р. Молдова – від 3 днів.

Крім цього для клієнтів Nova Post у Румунії також є можливість викликати кур'єра, щоб забрати відправлення з адреси та доставити на будь-яку адресу по всій країні.

За 6 місяців роботи в Румунії компанія доставила посилки майже для 8 000 людей.

Українська компанія вийшла на ринок Румунії у червні 2023 року, коли відкрила перше відділення у Бухаресті, за адресою bd. Unirii 47 A, Sector 3.

«Нова пошта» - лідер на українському ринку експрес-доставок, надає послуги швидкої доставки документів, посилок та вантажів в будь-яку точку України.

Сучасний мистецький поступ художниці-ілюстраторки Оксани Тернавської

(Закінчення. Поч. у числі н-р 17-18. 2023)

Про кожну із цих робіт Оксана може розповісти окрему історію, бо кожна з них народилася не випадково, а ілюструє вона лише те, що їй подобається, цікаве та близьке.

Більшого стимулу до ілюстраторської роботи додав випадок, про який розповідає сама О. Тернавська: «...Енеїда» Котляревського стала знаковим твором ще з дитинства. Мій батько, Іван Павлович Жадько, був закоханий в неї, знав її майже напам'ять, чудово декламував, робив дотепні коментарі. І якби він був живий, то для мене кращого критика і експерта годі було б шукати. Я запам'ятала один випадок, коли була ще зовсім малою. Якось, на ба-тьківщині батька, – а це давнє козацьке зимів'я 17 століття – село Мар'янське на Дніпропетровщині зі своїми традиціями, цікавою історією, своєю особливою кухнею (до речі засновником цього зимів'я був мій пращур – козацький сотник на прізвище Прощорада, бо був дуже цікавий до всього і часто питав: «Про що рада?». Ми святкували Різдво у бабусиній хаті. Зібралось багато родичів, друзів. Біля печі при свічках батько читав Гоголя, уривки з «Енеїди», навіть не читав, – грав настільки емоційно і віртуозно перевтілюючись в образи, що регіт стояв на всю вулицю, і до хати заходили все нові і нові слухачі. «Енеїда» запам'яталась на все життя. Батько був знайомий з Анатолієм Базилевичем, захоплювався його ілюстраціями. Якось восени 2006 року я потрапила на виставку, присвячену пам'яті Базилевича, що проходила в музеї Книги та Друкарства у Лаврі. Там були представлені, окрім ілюстрацій, що увійшли до видання, підготовчі малюнки, ескізи, цікаві пошуки образів, одним словом – колосальна робота, яка стала підґрунтям для створення всім відомих ілюстрацій. Враження від всього цього було неймовірне, і коли рівно через рік потім мені запропонували ілюструвати «Енеїду» для подарункового видання, я навіть дещо розгубилась, але сприйняла це як знак долі. І хоча, начебто раніше не задумувалась над тим як, в якому стилі можна було б зробити книгу, мабуть, підсвідомо у моїй голові вже йшла робота і пошук. Бо коли почала робити перші ескізи до ілюстрацій, все почало швидко става-ти на свої місця. А коли показала перші ескізи видавцеві, то виявилось, що наші погляди на бачення сучасного оформлення книги майже цілком співпадають. І це знову був знак – треба братися за роботу. Хотілося зробити щось універсальне, синтезувати декілька стилів, але так, щоб це поєднання було гармонійним і відповідало духові «Енеїди». Театральність декорацій, гротескний настрій вертепу хотілось поєднати з бароко, вікторіанським і фентезійним стилем. Можливо, якщо б я зараз знову взялась ілюструвати «Енеїду», то книжка була б зовсім іншою, але що зроблено, те зроблено. На запитання чому зроблено саме так, а не інакше, я не можу відповісти «я так бачу». Бо енеїдівські образи бачаться мені порізному. Але в процесі підго-

товчої роботи було вирішено робити книжку саме так, і відповідно, дотримуватись обраної лінії в техніці виконання і тлумаченні образів. Бо скільки людей – стільки можливостей свого бачення, або ще більше».

Талант художниці – це Божий дар, яким Господь її обдарував. У її роботах свій авторський підхід, експерименти, пошук чогось нового. Вона творить так, як диктує її серце, уява, бажання. Роботи Оксани Тернавської підкріплені знаннями, накопиченими завдяки вивченню наукових та мистецьких робіт, присвячених тому періоду. У мисткині абсолютно живе і соковите художнє відтворення. Її

ілюстрації по-сучасному відкрили і особистість Котляревського.

Оксана Тернавська – член Співки художників України з 2003 року. Учасниця національних та міжнародних виставок, професійних конкурсів і як графік, і як живописець.

Знаковими для неї як учасниці є презентації «Енеїди» Котляревського, (в-во «Корбуш», 2011, Український дім), українського переказу поеми О.С. Пушкіна «Руслан і Людмила», автором якого став перший прем'єр-міністр України (1990-1992 рр.) Вітольд Павлович Фокін (26.11. 2015, Український дім), виставок, присвяченої 220-ї річниці першої публікації неперевіршеної поеми Івана Котляревського «Енеїда» у Дніпровській Центральній міській бібліотеці (03.05.2018), присвяченої творчості та 250-річчю від дня народження І. Котляревського, – «Еней був парубок моторний...» у Національному музеї літератури України (27. 09. 2019).

Відродно і те, що О.Тернавська стала ілюстраторкою мультидисциплінарного театральнo-художньо-видавничого проєкту «Хлопець хоч куди козак», завдяки чийй художній уяві Україна кілька років тому побачила мистецьки оновлену «Енеїду» Івана Петровича. Саме для нього створила нові образи персонажів п'єси «Наталка Полтавка» та «Москаль-чарівник», які вражають поціновувачів національної культури своїм колоритом.

Докторка філософських наук, професорка кафедри української філософії та культури Київського національного університету імені Тараса Шевченка – Наталія Юріївна Кривда, – характеризуючи «Енеїду» Івана Котляревського розповіла про неповторність Оксаниних робіт і про те, як майстрині вдалося вхопити та перенести у сучасний світ промені

українського літературного ренесансу від багаття, розпаленого Котляревським «... Тернавська поринає в стихію необарокового мистецтва. Вона не стримує себе у кольоровій гамі. Помітним є й те, що манері виконання Тернавської притаманні виразність, гротескність, надзвичайна кількість деталей. Її ілюстрації начебто самі промовляють до читачів. Здається, можна лише за її зображеннями спробувати відтворити сюжет. Це не заміна вербального невербальним, це така містична символіка: у костюмах, обладунках лицарів, у деталях, які передають смак життя і віяло відчуттів. Я вважаю, що Тернавська – одна з найцікавіших авторок, які працюють із відтворенням символічних рядів. У класичній науці є такий термін – «символічний капітал», так от Тернавська як художниця абсолютно точно поповнює візуальний символічний капітал нашої культури».

Персональні виставки:

1997, 1999рр. – у галереї культурологічного центру України;

2004р. – у галереї «Майстерня» та Арт клубі «44».

О. Тернавська – лавреатка премії «Марка року»: марочний блок «Києво-Печерська лавра 950 років» (2001), лавреатка призу імені Георгія Нарбута (найвища нагорода для художників – авторів українських марок, яка щорічно присуджується за найкращий малюнок марки): марочний блок «Шлях з варягів у греки» (2003). Відродно, що представник СУФН Віктор Могильний вручив їй цю відзнаку на засіданні Редакційно-художньої ради з видання знаків поштової оплати в Україні.

Окрім ілюстраторської та художньої діяльності багато часу присвячує своєму улюбленому хобі – кінології. Мабуть, тому в її стрічці на ФБ фігурують головним чином фото та відео з її улюбленими собаками.

... Ось так, хоч скупими штрихами, але намагаючись не впустити найважливішого, хотілося розповісти про чудову художницю Оксану Тернавську, бо впевнена, що її творчість не залишає байдужим жодного читача, який бере до рук книги з її ілюстраціями. Адже вони заставляють побачити в звичному – незвичайне, в буденному – виняткове, глибше пізнавати думки і характери літературних персонажів, змальованих талановитим пером майстрів художнього слова. Сподіваємося в майбутньому на нові креативні відкриття української мисткині й бажаємо їй натхнення та здоров'я для втілення задуманого.

Марія ПОРОХ,
членкиня Клубу інтелігенції
ім. І.Пелипейка та
РО «Просвіта», м. Косів

1. Порох Марія. Сучасний мистецький поступ художниці-ілюстраторки Оксани Тернавської /М.Порох //Золота пектораль (Чортків). – 2022. – 12 червня.

2. Порох Марія. Побачити в звичному -незвичне /М.Порох //Галицька Просвіта (Івано-Франківськ) – 2022. – № 25(911). – С.3. – 23 червня.

3.Порох Марія. Еней у баченні Оксани Тернавської /М.Порох //Свобода (Нью-Йорк, США). – 2022. – № 31 – С.13,16. – 5серпня.

ГОЛОДОМОР 1932-1933 РОКІВ В УКРАЇНІ

З метою придушення українського національно-визвольного руху, і навіть фізичного знищення українців як націю, змусити їх забути свою мову, культуру, припинити мріяти про окрему незалежну державу, на території Української СРР та Кубані, де переважну більшість населення становили українці, у 1932-1933 роках сталінським режимом було організовано масовий голод – Голодомор. Навесні 1932 року каральними органами більшовиків почалося масове вилучення всіх видів їстівних припасів у населення України. Втеча українців в інші райони СРСР при цьому жорстоко припинялася: люди були приречені на голодну смерть. Українські села стали безлюдними. На вулицях українських міст з'явилися гори трупів. Збожеволілі від горя матері не мали сил поховати своїх дітей, які помирали від голоду в них на руках.

Багато десятиліть тема Голодомору перебувала під суворою забороною радянської

Україні ознаменувалися розгортанням дослідницької, пошукової, наукової, освітньої, культурної роботи, спрямованої на відновлення пам'яті про мільйони жертв Голодомору.

З проголошенням незалежності у 1991 році до справи з вшанування пам'яті жертв злочину та відновлення історичної правди підключилася і держава. Щоправда, давалася ознаки присутності на багатьох ключових посадах людей, які ще вчора були адептами комунізму. Відтак, фінансової підтримки з державного бюджету жодна справа з теми Голодомору так і не отримала. Однак безперешкодно були реалізовані проекти за рахунок спонсорів, благодійників та народу.

У 1993 році Президент Леонід Кравчук ідписав Указ «Про заходи у зв'язку з 60-ми роковинами голодомору в Україні». Тоді ж було урочисто відкрито пам'ятний знак «Жертвам Голодомору 1932-1933 року» на Михайлівській площі у Києві, який довгий

лодомор 1932-1933 років в Україні», ухваленим Верховною Радою України 28 листопада 2006 року.

Останнім часом, за майже два роки повномасштабного вторгнення Росії в Україну, 17 держав світу визнали Голодомор спланованим вбивством, геноцидом. У 2022 році це зробили: Чехія, Бразилія, Ірландія, Р. Молдова, Німеччина та Румунія. Окрім цього, 15 грудня 2022 року Голодомор визнав геноцидом Європейський союз. У 2023 році список країн поповнили Болгарія, Бельгія, Словенія, Велика Британія, Ісландія, Франція, Люксембург, Хорватія, Словаччина, Нідерланди, Італія. Так само, у жовтні 2023 року Голодомор визнали геноцидом ПАРС та Уельс.

23 листопада 2022 року румунські сенатори і депутати майже одногосно визнали Голодомор в Україні в 1932-1933 роках ХХ століття злочином проти українського народу та людяності. Парламент Румунії «рішуче засуджує цей акт, спрямований проти українського народу, який призвів до мільйонів жертв, та був відзначений масовими порушеннями основних громадянських прав і свобод, а також величезними стражданнями», – йдеться в документі. Румунські парламентарії також висловили солідарність з українським народом, який постраждав у цій трагедії, віддаючи шану мільйонам жертв штучного голоду 1932-1933 років.

Автор цієї парламентської ініціативи, представник українців у Палаті депутатів та голова Союзу українців Румунії Микола-Мирослав Петрецький заявив тоді, що «прийняття цієї декларації в контексті вшанування 90-ї річниці Голодомору 1932-33 років є потужним сигналом підтримки та солідарності Румунії з Україною та українським народом, а також природним жестом вшанування пам'яті мільйонів невинних життів, які були нещадно обірвані в той період».

«Те, що сталося під час жахливої трагедії початку 30-х років минулого століття – нещадне порушення права українського народу на життя, ми знову бачимо у наші дні, через 90 років від жахливого геноциду, коли Російська Федерація розпочала проти України повномасштабну війну», – наголосив депутат.

Він зазначив, що мільйони невинних українців знову потерпають від дій Москви, спрямованих переважно проти цивільного населення, у тому числі шляхом штучного створення та підтримки енергетичної, продовольчої, економічної та гуманітарної криз.

Василь КАПТАРУ

Фото: holodomormuseum.org.ua

(Джерела: Український інститут національної пам'яті – uinp.gov.ua; Укрінформ – ukrinform.ua; Національний музей Голодомору-геноциду – holodomormuseum.org.ua; Українська редакція ВС Радіо Румунія – rti.ro/uk_uk/pages/home)

влади. Була створена система приховування правди про вбивство голодом до 10 мільйонів українців у 1932-1933 роках. Керівництво СРСР блокувало будь-яку інформацію про реальну ситуацію в Україні.

Тільки із відновленням державної незалежності український народ зміг зірвати табу з теми Голодомору. Силу цьому процесу дали люди, які, попри офіційне замовчування з боку режиму, завжди пам'ятали, що зробили радянці з українською нацією на початку 1930-х. А також завдяки українцям та всім, хто їх підтримував, тим, хто за межами СРСР зберігав пам'ять про Голодомор та передавав її своїм дітям від 1933 року до сьогодні.

В Україні церемонії вшанування пам'яті жертв Голодомору стали можливими лише з розпадом Радянського Союзу та відновленням державної незалежності України. З кінця 1980-х рр. завдяки діяльності активної громадськості вже у вересні 1990 року в багатьох регіонах України пройшли скорботні заходи та панахиди за вбитими в 1932-1933 роках українцями. 1990-ті роки в

час, до появи Меморіалу жертв Голодомору, виконував функції місця вшанування пам'яті жертв геноциду. В 1998 році Указом Президента України Леоніда Кучми було встановлено щорічний національний пам'ятний День пам'яті жертв голодоморів у четверту суботу листопада.

24 вересня 2003 році на 58-й сесії Генеральної асамблеї ООН в зв'язку 70-ми роковинами Голодомору 1932-1933 років в Україні відбулося обговорення питання оцінки штучно організованого радянською владою голоду та вшанування пам'яті жертв злочинних дій. А 7 листопада 2003 року заяву з нагоди 70-ї річниці Голодомору – Великого голоду 1932-1933 років в Україні», в тексті якої зазначено: «Голодомор – Великий голод 1932-1933 років в Україні – забрав життя від 7 до 10 мільйонів ні в чому не винних людей та став національною трагедією для українського народу».

Визнання Голодомору 1932 –1933 років геноцидом Українського народу законодавчо закріплено Законом України «Про Го-

Конференція «Іван Мазепа – між міфом і історичною реальністю» у Галаці

Коли декілька представників з різних інституцій якісно роблять одну справу, то результат усіх задовольняє і приносить суспільну користь. Ось і 27 жовтня в Нижньодунайському університеті у румунському Галаці відбулась варта уваги подія, яка є продовженням започаткованих ще у 1990-х роках програм, спрямованих на поглиблення і укріплення добросусідських взаємин України і Румунії.

Представники різних галузей використовують свої можливості, ми ж, історики, використовуємо свої ресурси, насамперед ті, які є частиною спільної історії наших країн і насамперед регіонів. Це історичні події, історичні постаті. Однією з таких є постать українського гетьмана Івана Мазепи. Він був похований у Галаці, про нього пам'ятають. У цьому місті встановлено пам'ятник Іванові Мазепі, його ім'я носять два житлові квартали: Мазепа I і Мазепа II.

Іван Мазепа є предметом дослідження і румунських колег. Тому, коли очільниця Галацької філії СУРУ (Союз українців Румунії) Іляна Леон запропонувала проведення спільного заходу «Іван Мазепа – між міфом і історичною реальністю», це не стало неспо-

діванкою для колег Нижньодунайського університету, зокрема Транскордонного факультету.

З Бухареста до Галацу завітав відомий письменник і драматург, заступник голови СУРУ Михайло Трайста, який розповів достатньо представницькій аудиторії мало-відомі факти і легенди про Івана Мазепу в румунській історіографії і літературі. В цілому ж, на зібранні все оберталось навколо зміцнення державності, єдності народу, його незалежності, тобто про ідеали, які сповідував Іван Мазепа, чим і викликав гнів і переслідування Петром І.

Тобто йдеться про цінності, які не втрачають своєї актуальності, які потрібно відстоювати, за які потрібно боротися і постать гетьмана, його діяльність у цьому контексті не є зайвим прикладом, особливо на тлі війни росії проти України, за знищення України як держави, українців як нації.

Цілоком доречною була привезена нами до Галацу фотовиставка «Російський тероризм у культурній сфері України» як документальне свідчення крадіжки російськими загарбниками творів Херсонського художнього музею, фактичне його знищення. Півсотні світлин не просто було розмістити для перегляду, але ми впорались з цим завданням завдяки участі колег факультету історії, філософії та теології, за що щиро їм вдячні.

Текст і фото:
В'ячеслав КУШНІР

Тарас Шевченко

ЯКБИ ВИ ЗНАЛИ, ПАНИЧІ

(уривок)

Якби ви знали, паничі,
Де люде плачуть живучи,
То ви б елегій не творили
Та марне Бога б не хвалили,
На наші сльози сміючись.
За що, не знаю, називають
Хатину в гаї тихим раєм.
Я в хаті мучився колись,
Мої там сльози пролились,
Найперші сльози; я не знаю,
Чи єсть у Бога люте зло!
Що б у тій хаті не жило?
А хату раєм називають!

Не називаю її раєм,
Тії хатиночки у гаї
Над чистим ставом край села.
Мене там мати повила
І, повиваючи, співала,
Свою нудьгу переливала
В свою дитину... В тім гаю,
У тій хатині, у раю,

Я бачив пекло... Там неволя,
Робота тяжкая, ніколи
І помолитись не дають.

Ще молодую, у могилу
Нужда та праця положила.
Там батько, плачучи з дітьми
(А ми малі були і голі),
Не витерпів лихої долі,
Умер на панщині!.. А ми
Розлізлися межі людьми,
Мов мишенята. Я до школи —
Носити воду школярам.
Брати на панщину ходили,
Поки лоби їм поголили!
**А сестри! сестри! Горе вам,
Мої голубки молодії,
Для кого в світі живете?
Ви в наймах вирости чужії,
У наймах коси побіліють,
У наймах, сестри, й умрете!
(...)**

Малюнок Михайла Волощука

Цікаві факти з історії українського народу

В 11 столітті Київ був найбільшою столицею в Європі, у 10 разів більшим за Париж та у 50 разів більшим за Лондон.

На фасадах Софії Київській зображені чотири королеви: Франції: Анна, Угорщини - Анастасія, Норвегії, а потім Данії – Єлизавета, Англії – Агата.

Усі вони доньки Ярослава Мудрого, великого князя Київської Русі.

У цей час чоловіком польської принцеси був їхній брат Ізяслав, королевою сестра батька. Інший Володимир був чоловіком принцеси Німеччини.

Мама їхня була принцесою Швеції Інґердою, брати якої були королями Швеції і Данії.

Уся Європа без виключення мала родинні зв'язки з Київською Руссю – Україною! За 100 років до заснування села Москов.

Королева Англії Єлизавета – потомок королеви Агати.

А донька Агати Маргарита стала не лише королевою Шотландії, але й її святою! Бо за життя найбільше храмів Божих побудувала і добрих справ зробила.

Річард Хоробре серце і Марія Стюарт з Агатиним, королеви з Києва, корінням!

Анна Київська, яка стала королевою Франції, знала чотири мови. Євангеліє, на якому присягали чи не всі королі Франції, написано у Києві. Кров королеви Анни текла у 18-ті королів Франції (!).

Легендарний портрет чотирьох сестер Києва, які стали королевами Європи, врятував святу Софію від Московського мракобісся!

У 30-х її за бажанням Сталіна, кумира путіна, мали підірвати! Вже заклали вибухівку... 1000-літнє диво архітектури саме у Києві, викликало жабу у московських безбожників.

І раптом ультиматум від Франції:

– Якщо посмієте спалювати портрет нашої легендарної королеви Анни, зруйнувати витвір рук батька нашої королеви, наша країна розриває дипломатичні відносини! Одразу ж!

Так французи врятували нашу Софію!

Ще угорцям варто нагадати нашу – їхню королеву Анастасію.

Бо саме завдяки заступництву могутніх князів Києва угорський король Андруш, чоловік Анастасії, був врятований від смерті.

Бо на той час Київська Русь була НАЙБІЛЬШОЮ державою Європи і найвпливовішою!

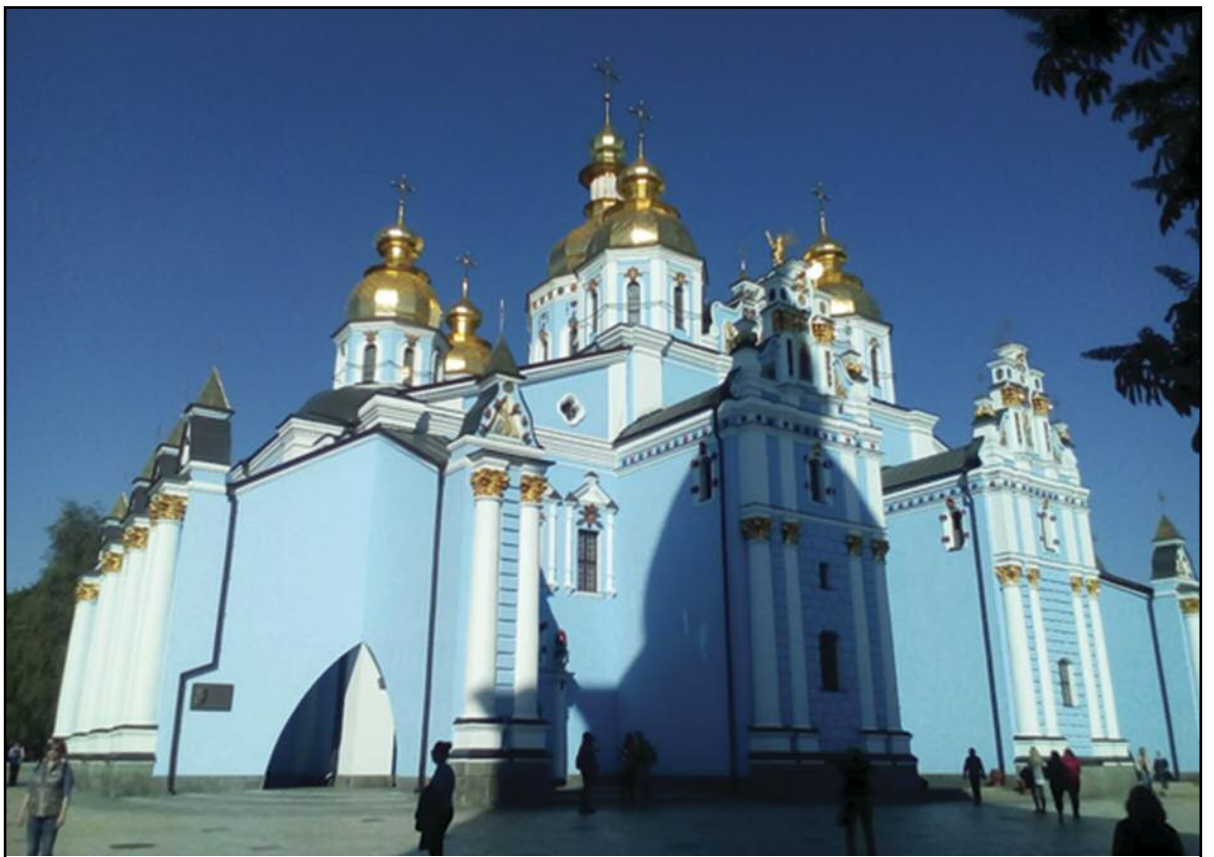
Тому так впевнено вела себе і не визнавала жодних ультиматумів королева вікінгів Єлизавета, рідна сестра згаданих королев.

За своє життя вона була королевою Норвегії, а потім Данії, та ще доньку королевою зробила і врятувала принцесу Англії, сироту Гіту, від ненависного шлюбу, а потім віддала ту англійську принцесу Гіту за Київського короля Володимира Мономаха!

Так чого в нас більше: англійського, французького, нормандського, датського, шведського, польського, норвезького, угорського? Та де тут російське?

Ольга ГОРБАТЮК

kraina.biz.ua/editor3/138233

185 річницю від народження Івана Нечуя-Левицького відсвяткували в Клуз-Напоці

(Закінчення. Початок на 8 стор.)

До його складу входять студенти-українці із різних факультетів і завдяки їхній любові до української культури, до наших заходів нам вдалося поставити театральну сценку за мотивами відомого твору Нечуя-Левицького», – розповіла організаторка заходу. Перед переглядом запису їхнього виступу з уривком «Кайдашевої сім'ї» доктор-лектор Міхаела Гербіл пояснила: «З цією виставою наш гурток подорожував по різних філіях Союзу українців Румунії. А декілька років тому з нагоди 25 річниці від заснування редакції меншин на TVR Cluj відбулися урочистості в Угорському державному театрі, що в місті Клузі. Тоді у святкуванні брали участь представники багатьох нацменшин, а українців представив наш театральний гурток уривком із вистави «Кайдашева сім'я». Цікавими в цій оригінальній постановці є «переплетіння оригінального твору зі звичаями українців Мараморощини», адже костюми та виконані обрядові пісні притаманні цьому регіону на півночі Румунії, з якого походять самі актори-студенти. «Ці наші колишні студенти молодці і ми пишаємося ними, так само як пишаємося і нашими теперішніми студентами та співпрацівниками, без яких було б важко щось реалізувати», – підсумувала Міхаела Гербіл.

«Насамперед хочу подякувати вам, панове професори, і всім, хто долучився до вашої команди, за те, що запросили нас сюди і ми відчули оте святе і чисте, що є в нас, в усіх українців – українську мову», – звернувся до організаторів постійний учасник заходів у Клузі пан Володимир з Києва. Він привернув увагу на оптимізм у творах Нечуя-Левицького, який всім нам так потрібен сьогодні, а також на все ще актуальне для українців питання збереження генетичного коду нашого народу – нашої мови, народних традицій та звичаїв. На його думку з цим завданням справляються у Клузі, організовуючи подібні культурні заходи, новаторські театральні вистави та презентації нових видань. Наш гість запевнив: «Ми, українці за кордоном, продовжуємо відкривати для себе вас, закордонних українців. ...Для нашого маленького осередку, який є тут у Клузі, ви професійно, наполегливо, послідовно відкриваєте нові грані, нові світогляди і це, повірте, залишить свій виразний слід в історії українсько-румунських відносин, підтримки українців під час російсько-української війни».

Іван Нечуй-Левицький
(1838—1918)

♦ С Ж О Р І Ж К А Д Л Я Д І Ж Е Ї ♦

19 ГРУДНЯ: ДЕНЬ СВЯТОГО МИКОЛАЯ – НАЙБЛИЖЧОГО ДО БОГА СВЯТОГО

Святий Миколай — посередник між Богом і людьми. Святий Миколай — найулюбленіший святий для дітей. Адже саме він приносить їм подарунки в ніч з 18 на 19 грудня.

Цікаво знати, що святкування Святого Миколая і традиції до дня святого дійшли до нас завдяки німцям, і вже в XI ст. в Європі знали про добрі справи святого.

На українській землі Святого Миколая почали відзначати ще у 1088-1089 роках завдяки князю Всеволоду.

Цікава і та річ, що хоч Святий Миколай був греком з народження, його вшановували як православні і католики, так і мусульмани та язичники.

Починаючи з 19 ст., Миколай став виключно дитячим святом. Йому пишуть листи діти всього світу і просять принести їм особливий, вимріяний за цілий рік подарунок.

Надіємось, що всі чемні і розумні діти отримають свої подарунки.

Вітаємо Всіх Миколаїв з їхнім днем! Зичимо добра!

(І. П.-К.)

Л. ЗАБІЛА

ЗИМОНЬКА

Зимонько, голубонько
В білім козушку,
Любимо ми бігати
По твоїм сніжку.
Всім рум'яниш личенька
Ти в оцій порі
І ладнаєш ковзанки
В нашому дворі.

К. ПАСІЧНА

ХВОЇНКИ

Просить мишка у ялинки:
— Дай мені свої
хвоїнки,
Дай гостреньких
колючок,
Буду я, мов їжачок.
Як зустріне кіт мене,
Геть від страху дремене.

Щедрий вечір, добрий вечір!

(Колядка)

Слова і музика Романа КОБЗИ

2. Що зійшов із благодаті
Святий Дух на Богоматір!
І Син Божий народився
і в людину воплотився,
і в людину воплотився!

4. За вікном пісні лунають,
це колядники співають.
Святий вечір прославляють,
щастя й радості бажають,
щастя й радості бажають!

3. І для кожної хатини,
і для кожної родини
промінь Божий засіяє
й на Святвечір завітає,
й на Святвечір завітає!

5. Щедрий вечір, добрий вечір!
Добрим людям на Святвечір!
Нехай рік, що наступає,
в мирі всіх людей єднає,
в мирі всіх людей єднає!

Напередодні Різдва

За кордоном існує традиція, що напередодні Різдва у будинку ставлять ялинку, згодом у будівлю з'їжджаються всі члени родини і під зелену красуню складають свої подарунки один одному. У багатьох народів світу Різдво – аналог нашого свята Миколая.

На стіл ставлять різноманітні страви, а це залежить від країни.

Англії ставлять на стіл, як головне блюдо, запечену індичку під соусом з агрусу. Також ще може бути різдвяний пудинг, облитий ромом, який згодом підпалюють.

Французькі господині готують індичку, запечену у білому вині.

Американці – індичку у журавлиному соусі.

Китайці готують фірмове блюдо під назвою «Імператорське». Це запечена качка по-пекінськи.

А у **Австрії** птицю не готують, а віддають перевагу супу-локшині, а на друге блюдо їдять коропа.

Голландці святкують Різдво з м'ясом кролика, оленя або дичини.

Італійці відзначають Різдво з рибою і морепродуктами. А вибагливі **іспанці** їдять підсмажене молочне поросся, яке запивають хересом.

<https://ridna.ua/2020/12/24-hrudnya-tse-tsikavo-znaty-2/>

♦ Е Ж О Р І Ж К А Д Л Я Д І Т Е Й ♦

«ЯК ЧУДОВО РОЗПОРЯДИВСЯ БОГ, ЩО НАРОДЖЕННЯ ХРИСТА ВІДБУЛОСЯ В ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ СОНЦЯ!»

Дорогі учні, разом із зимовими канікулами приходять до нас і Зимові свята. Одне з найочікуваніших християнських свят як для малечі, так і для дорослих, – це Різдво Христове, яке святкується в Румунії з 25 по 27 грудня, а в нас, українців Румунії, як і в Україні, з 7 по 9 січня.

Напередодні Різдва, на Святвечір, коли стемніє, господарі сідають за стіл, накритий 12 пісними стравами, а діти починають колядувати і звеселяти кожну християнську хату своїми дзвінками голосами! За це віддячують їм яблуками, горіхами, солодоцями, а в останні роки – грошиками.

Перша згадка про Різдво Христове як свято відноситься до 200 року нашої ери, коли теологи Олександрії вирішили, що Різдво слід святкувати 20 травня. А у IV столітті святкування Різдва було перенесене на 25

грудня. Ця дата була вибрана тому, що 25 грудня язичники святкували День народження Сонця. Пізніше свя-

тий Кипріан сказав: «Як чудово розпорядився Бог, що народження Христа відбулося в день народження Сонця».

А традиція дарувати подарунки на Різдво прийшла до нас від древніх римлян, які обмінювалися подарунками в день Нового Року.

Слід згадати, що Різдво за свою історію було заборонено: в Англії 1644 р., а в Бостоні Різдво було заборонено впродовж 22 років – з 1659 по 1681 рік. А в сучасні роки Різдво було заборонено комуністичними режимами, в Румунії до 1990 р., а на радянському просторі – до розпаду радянського союзу.

За стародавнім французьким літописом, перші святково вбрані ялинки з'явилися у 1605 р.

Цікава легенда і про прикраси – срібну мішуру на ялинці! Давним-давно жила на світі бідна, але дуже добра жінка. І мала вона багато дітей. Наближалося Різдво, – жінка прикрасила ялинку лише кількома прикрасами. Уночі, коли всі міцно спали, ялинку обплели павуки. Та Христос, побачивши безмежну доброту серця цієї бідної жінки, поблагословив ялинку, а густу павутину перетворив на сяюче срібло!

І. П.-К.

БОГ ПРЕДВІЧНИЙ НАРОДИВСЯ

Бог предвічний народився,
Прийшов днес із небес,
Щоб спасти люд свій весь,
Й утішився.

В Вифлеємі народився
Месія Христос наш,
І пан наш для всіх нас,
Нам народився!

Слава Богу! – заспіваймо,
Честь Сину Божому
І Пану нашому –
Поклін віддаймо!

Притча про двох вовків

Колись давно старий індіанець відкрив своєму онукові одну життєву істину.

– Кожна людина постійно веде внутрішню боротьбу. Це відбувається тому, що в середині нас живуть два вовки – почав мудрий індіанець.

– Як два вовки? – запитав маленький хлопчик, чиє безневинне обличчя світилося непідробною цікавістю.

– Один з них є Злом! Це страх, гнів, заздрість, образа, гордіня, жадібність, его, підлість, зарозумілість, жалість і почуття провини.

Але інший вовк – це Добро! Радість, мир, любов, надія, м'якість, милосердя, щедрість, істина і віра! – сказав старий індіанець.

– А... Який вовк перемагає, дідусю? – запитав хлопчик. Його очі були наповнені хвилюванням.

– Завжди перемагає той вовк, якого ти годуєш! – посміхаючись, сказав, мудрий дідусь.

<https://firtka.if.ua/blog/view/pritca-pro-dvoh-vovkiv102876>

ПОСМІЙМОСЯ!

Учитель запитує:

– Як називаються такі істоти, що можуть жити і на суші, і у воді?

– Матроси! – відповідає Петрик.

– Миколко, як називається той, хто продовжує говорити навіть тоді, коли його ніхто не слухає? – Вчитель.

ПЕТРИК

– Мамо, оцей великий шматок торта для тата? – запитав Петрик.

– Ні, для тебе, – відповіла мама.

– Як! Такий маленький? – здивувався Петрик.

Румунія – Україна: міжнародно-правове співробітництво у сфері захисту прав національних меншин

За останні 5–10 років Румунія досягла значного прогресу в сфері дотримання прав людини та прав національних меншин. Було докладено значних зусиль для покращення та зміцнення захисту цих прав, що відображає посилення прихильності демократичним цінностям і повазі до культурного різноманіття.

Румунія прийняла та запровадила закони, які гарантують захист та розвиток етнічної, мовної та культурної різноманітності національних меншин. Існує постійна турбота про підтримку та просування культурної ідентичності етнічних громад Румунії. Також були вжиті заходи щодо забезпечення активної участі національних меншин у політичному, законодавчому, соціальному і культурному житті. Ці зусилля включають також підтримку щодо навчання рідною мовою, доступу меншин до інформації рідною мовою та сприяння для залучення їх представників в різні сфери людської діяльності.

Проте завжди є можливості для вдосконалення щодо забезпечення прав людини та прав національних меншин.

Слід зазначити, що влада румунської держави продовжує працювати над забезпеченням прав людини та рівності для всіх громадян, незалежно від їх етнічної чи культурної приналежності. Постійний діалог та співпраця між владою, громадянським суспільством і громадами національних меншин мають важливе значення для консолідації прогресу та гарантування прав національних меншин і сприяння більш толерантному середовищу в Румунії.

Захист прав національних меншин в Румунії в основному регулюється Конституцією та іншими спеціальними законами. Румунія визнає та захищає права національних меншин відповідно до міжнародних стандартів та стандартів Європейського Союзу.

У Румунії існує ряд можливостей для національних меншин, таких як право на навчання рідною мовою, доступ до культурних і освітніх програм, які сприяють різноманіттю та культурним цінностям різних національних меншин, а також представництво в державних установах відповідно до пропорції цього населення.

Загалом Румунія має належну правову та інституційну основу для захисту та сприяння прав національних меншин.

Враховуючи це вважаю, що співпраця в юридичній сфері між Румунією та Україною щодо прав національних меншин є ключовим та важливим чинником для обох держав.

Оскільки в Румунії та Україні проживають численні національні меншини, то їх

захист є важливим як з точки зору дотримання прав людини, так і добросусідських та міждержавних відносин в усіх сферах людської діяльності. Важливо, щоб Румунія та Україна співпрацювали та взяли на себе відповідальність за дотримання прав національних меншин, аби створити середовище, у якому цінується та захищається культура, традиції і мова цих меншин.

Обмін передовим досвідом між Румунією та Україною щодо законодавства про захист національних меншин може покращити не лише законодавчу, а й інституційну базу. Досвід та ефективні рішення, застосовані в одній країні, можуть бути адаптовані та впроваджені в інших державах для покращення правової ситуації національних меншин, відповідно сприяти фундаментальним цінностям прав людини та культурного різноманіття.

Однак ми повинні розуміти, що кожна держава має свій історичний, соціальний та політичний контекст. Таким чином, румунська модель не може бути повністю застосована в Україні, але певні елементи або фундаментальні принципи можуть бути адаптовані та впроваджені для посилення захисту

прав національних меншин в Україні. Співпраця між сусідніми країнами та обмін передовим досвідом у цьому плані можуть бути корисними для обох держав.

Румунія та Україна мають активно співпрацювати шляхом обміну інформацією та двосторонніх консультацій щодо правильного застосування національного та міжнародного законодавства для забезпечення захисту прав національних меншин в обох державах.

Слід підкреслити, що організації громадян, які належать до національних меншин, функціонують ефективно лише тоді, коли лідери та члени цієї організації компетентно застосовують та поважають національне законодавство.

У цьому сенсі прикладом діяльності, відповідно до румунського законодавства щодо організації етнічних меншин, є Союз українців Румунії (СУР).

СУР – це організація, яка відстоює інтереси української меншини в Румунії, пропонує та пропагує культуру, традиції та цінності цієї меншини. Хоча кожна організація унікальна, існують певні аспекти роботи СУР, які можуть бути прикладом для інших організацій.

СУР організовує різноманітні заходи, освітні та культурні програми для підтримки членів української громади у збереженні та розумінні своїх традицій. Різні організації можуть навчитися в СУР, як розробляти та впроваджувати подібні програми.

СУР зі своєю роллю у просуванні та захисті прав меншин у Румунії може слугувати моделлю для інших організацій, які бажають брати участь у політичній, законодавчій, соціальній, економічній та екологічній діяльності.

(Далі буде)

Іван ДУБОВІЧ,

завідувач кафедри екологічної економіки та бізнесу, кандидат географічних наук, професор університету, спеціаліст з міжнародного права (юрист-міжнародник), член-кореспондент Лісівничої академії наук України. Національний лісотехнічний університет України

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ:

Головний редактор – **Іван КОВАЧ** **Василь КАПТАРУ**

Редактори – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ** та **Роман ПЕТРАШУК**

Комп'ютерний набір – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ**

Техноредагування – **Роман ПЕТРАШУК**

Друкарня «RCR PRINT» Бухарест, Румунія; ISSN 1223-8988 Adresa redakției:

Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,

Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: vilne.slovo@uur.ro/ Адреса сайту СУР: www.uur.ro

**Наклад фінансований
Союзом українців Румунії**

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.